

Justitieutskottets betänkande 2018/19:JuU15

Unga lagöverträdare

Sammanfattning

Utskottet föreslår att riksdagen, med anledning av ett motionsyrkande, gör ett tillkännagivande till regeringen om att systemet med bevistalan bör ses över.

Utskottet anser att riksdagen bör avslå övriga motionsyrkanden, i första hand med hänvisning till pågående utredningar och arbeten. Motionerna rör unga lagöverträdare och tar upp frågor om bl.a. brottsförebyggande arbete, handläggning av brott som begås av unga, straffmätning och påföljder.

I betänkandet finns 12 reservationer (M, SD, C, KD, L).

Behandlade förslag

Drygt 20 yrkanden i motioner från allmänna motionstiden 2018/19.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	6
Utskottets överväganden	7
Brottsförebyggande arbete	7
Handläggningen av brott som begås av unga	17
Straffmätning	22
Påföljder	26
Reservationer	32
1. Brottsförebyggande åtgärder för unga, punkt 1 (M, KD)	32
2. Sociala insatsgrupper, punkt 2 (L)	32
3. Polisen och skolan, punkt 3 (KD)	33
4. Utvärdering av sekretessbestämmelse, punkt 4 (M)	33
5. Drogtester av barn under 15 år, punkt 5 (SD)	34
6. Utredning av brott som begåtts av personer under 15 år, punkt 6 (SD)	35
7. Utredning av brott som begåtts av personer under 15 år, punkt 6 (L) ..	35
8. Ungdomsdomstolar, punkt 9 (M)	36
9. Straffmyndighetsålder, punkt 10 (SD)	36
10. Straffrabatt, punkt 11 (SD)	37
11. Straffrabatt, punkt 11 (C, L)	38
12. Nya ungdomspåföljder, punkt 12 (SD, L)	38
Särskilt yttrande	40
1. Bevistalan, punkt 7 (SD)	40
2. Straffrabatt, punkt 11 (M, KD)	40
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	41
Motioner från allmänna motionstiden 2018/19	41

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Brottsförebyggande arbete

1. Brottsförebyggande åtgärder för unga

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:1569 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M),

2018/19:2740 av Leila Ali-Elmi (MP) yrkande 3 och

2018/19:2867 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 7.

Reservation 1 (M, KD)

2. Sociala insatsgrupper

Riksdagen avslår motion

2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Reservation 2 (L)

3. Polisen och skolan

Riksdagen avslår motion

2018/19:2453 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9.

Reservation 3 (KD)

4. Utvärdering av sekretessbestämmelse

Riksdagen avslår motion

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 13.

Reservation 4 (M)

5. Drogtester av barn under 15 år

Riksdagen avslår motion

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4.

Reservation 5 (SD)

Handläggningen av brott som begås av unga

6. Utredning av brott som begåtts av personer under 15 år

Riksdagen avslår motionerna

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 5 och

2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9.

Reservation 6 (SD)

Reservation 7 (L)

7. Bevistalan

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att systemet med bevistalan bör ses över och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12.

8. Vårdnadshavares närvaro

Riksdagen avslår motion
2018/19:477 av Allan Widman (L) yrkandena 1 och 2.

9. Ungdomsdomstolar

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:2775 av Sofia Damm (KD) yrkande 5 och
2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 12.

Reservation 8 (M)

Straffmätning

10. Straffmyndighetsålder

Riksdagen avslår motion
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Reservation 9 (SD)

11. Straffrabatt

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3,
2018/19:417 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2,
2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11,
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8 och
2018/19:2905 av Ludvig Aspling och Robert Stenkvis (båda SD).

Reservation 10 (SD)

Reservation 11 (C, L)

Påföljder

12. Nya ungdomspåföljder

Riksdagen avslår motionerna
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 6 och
2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Reservation 12 (SD, L)

Stockholm den 28 mars 2019

På justitieutskottets vägnar

Fredrik Lundh Sammeli

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Fredrik Lundh Sammeli (S), Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Petter Löberg (S), Adam Marttinen (SD), Maria Strömkvist (S), Linda Westerlund Snecker (V), Louise Meijer (M), Katja Nyberg (SD), Joakim Sandell (S), Carina Ödebrink (S), Juno Blom (L), Rasmus Ling (MP), Ingemar Kihlström (KD), Josefin Malmqvist (M), Richard Jomshof (SD) och Jonny Cato Hansson (C).

Redogörelse för ärendet

I betänkandet behandlar utskottet 23 motionsyrkanden från allmänna motionstiden 2018. De behandlade yrkandena rör unga lagöverträdare och tar upp frågor om bl.a. brottsförebyggande arbete, handläggningen av brott som begås av unga, straffmätning och påföljder. Motionsyrkandena finns i bilagan.

Utskottets överväganden

Brottsförebyggande arbete

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om brottsförebyggande åtgärder för unga, t.ex. när det gäller sociala insatsgrupper, polisen och skolan, utvärdering av en sekretessbestämmelse och drogtester av barn under 15 år.

Jämför reservation 1 (M, KD), 2 (L), 3 (KD), 4 (M) och 5 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:2867 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 7 begärs att en utredare ska få i uppdrag att, inte minst utifrån erfarenheter i andra länder, ge förslag till lämpliga brottsförebyggande åtgärder och anpassat verkställighetsinnehåll för den nya grupp unga vuxna från socialt utsatta områden som allt oftare förekommer på de svenska anstalterna. I motion 2018/19:1569 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) begärs åtgärder för att motverka ungdomsbrottsligheten. Bland annat efterfrågas tidiga förebyggande insatser för att unga från utsatta förhållanden inte ska söka sig till kriminella grupperingar. Ett liknande motionsyrkande framställs i motion 2018/19:2740 av Leila Ali-Elmi (MP) yrkande 3 där motionären efterfrågar förstärkt stöd till unga som vill lämna destruktiva grupper och sammanhang.

I kommittémotion 2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8 begär motionärerna en ökad användning av sociala insatsgrupper.

I kommittémotion 2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 13 betonar motionärerna att ett väl fungerande samarbete mellan socialtjänst och polis är grundläggande i förebyggandet av ungdomsbrottslighet. Motionärerna efterfrågar i detta sammanhang en utvärdering av den sekretessbrytande bestämmelse som infördes 2013 för att säkerställa att information om unga kan delas mellan polis och socialtjänst inom ramen för myndigheternas arbete med att förhindra ungdomsbrottslighet.

I kommittémotion 2018/19:2453 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9 vill motionärerna förebygga och bekämpa brott bland unga genom ett bättre samarbete mellan polis och skola, genom att t.ex. knyta en särskilt utnämnd polis till varje skola.

Slutligen efterfrågas i kommittémotion 2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4 ett förtydligande av lagen gällande polisens möjligheter att drogtesta barn under 15 år. Enligt motionärerna har inte polisen nyttjat möjligheten att drogtesta barn under 15 år särskilt ofta, eftersom lagen har varit otydlig i sin utformning. Motionärerna ser utökade drogtester av unga som en viktig insats för att förebygga att unga begår brott.

Bakgrund

Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program

Regeringen överlämnade i mars 2017 skrivelsen *Tillsammans mot brott – ett nationellt brottsförebyggande program* (skr. 2016/17:126) till riksdagen. I skrivelsen presenterade regeringen ett nationellt brottsförebyggande program som syftar till att skapa förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete i hela samhället. Programmet ska också bidra till att stimulera och entusiasmera fler berörda aktörer att vidta brottsförebyggande åtgärder och att utveckla samverkan, såväl på nationell som på regional och lokal nivå. Det riktar sig till en bred målgrupp såsom myndigheter, landsting, kommuner, näringslivet och det civila samhällets organisationer.

När det gäller unga lagöverträdare framgår bl.a. att regeringen ska verka för

- att föräldrar och andra vuxna som är betydelsefulla för barn och unga i riskzonen för att hamna i kriminalitet involveras och får stöd och hjälp inom ramen för de identifierade brottsförebyggande aktörernas arbete
- att skolor och huvudmän inom skolväsendet utvecklar sitt förebyggande arbete mot mobbning, diskriminering och annan kränkande behandling och med att skapa trygga skolmiljöer
- att sociala insatsgrupper eller motsvarande individuellt riktad samverkan utvecklas till stöd för unga som har begått brott
- att arbetet med att minska tillgången till alkohol och droger ges fortsatt hög prioritet
- att insatserna för att individer ska lämna kriminella eller extremistiska grupperingar utvecklas
- att det utvecklas fler insatser mot våldsutövare på nationell och lokal nivå
- att insatserna för att motverka återfall i brott utvecklas och förstärks.

Enligt regeringen bör ett ungdomsperspektiv alltid finnas med i planering, genomförande och uppföljning av brottsförebyggande insatser som rör unga. Det handlar om att ta beslut utifrån kunskap om ungas levnadsvillkor, om att betrakta ungdomar som en mångfald av individer och om att inkludera unga i beslutsprocessen.

Regeringen konstaterade också att situationen i socialt utsatta områden kräver särskild uppmärksamhet.

Utskottet delade regeringens uppfattning att det behövs ett effektivt brottsförebyggande arbete för att minska brottsligheten och öka tryggheten i samhället (bet. 2016/17:JuU15). Det fanns enligt utskottet också ett behov av att utveckla samhällets insatser för att förebygga brott, inte bara hos rättsväsendet utan även hos andra berörda aktörer. Utskottet såg därför positivt på att regeringen lade fram ett brett nationellt brottsförebyggande program. Detta skapar bättre förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt brottsförebyggande arbete.

Brottsförebyggande rådets rapport om insatser mot brott och otrygghet i socialt utsatta områden

Regeringen gav Brottsförebyggande rådet (Brå) i uppdrag att kartlägga åtgärder för att förebygga och motverka brottslighet och öka tryggheten i socialt utsatta områden. På grundval av detta skulle Brå identifiera framgångsfaktorer och fungerande metoder och arbetssätt för att i socialt utsatta områden förebygga och beivra brottslighet, öka tryggheten och stärka relationen mellan befolkningen och rättsväsendet, liksom mellan befolkningen och övriga myndigheter och aktörer som medverkar i det brottsförebyggande arbetet.

Brå publicerade i november 2016 rapporten *Insatser mot brott och otrygghet i socialt utsatta områden – en kunskapsöversikt* (rapport 2016:20). I rapporten konstaterar Brå att en stor del av den brottslighet som förekommer i socialt utsatta områden begås av ungdomar. Ungdomar som begår brott är också rekryteringsbasen för dem som fastnar i kriminalitet. För att långsiktigt kunna minska brottsligheten är därför åtgärder riktade mot barn och unga av stor vikt. Det handlar då om insatser på flera olika nivåer. Det rör sig dels om generella insatser inom t.ex. förskolan och skolan, dels om insatser som är direkt riktade mot barn och unga som är i riskzonen för att hamna och fastna i kriminalitet och dels om insatser för de unga som ägnar sig åt brott.

Brottsförebyggande rådets rapport om det brottsförebyggande arbetet i Sverige

I mars 2018 överlämnade Brå den andra årsrapporten för det brottsförebyggande arbetet i Sverige till regeringen (*Det brottsförebyggande arbetet i Sverige, Nuläge och utvecklingsbehov 2018*). Syftet är att beskriva det brottsförebyggande arbetet lokalt, regionalt och nationellt samt sammanfatta slutsatser och utvecklingsbehov. I rapporten konstateras bl.a. att det nationella programmet *Tillsammans mot brott* (rskr. 2016/17:126) har hjälpt till att rikta fokus mot det brottsförebyggande arbetet och vikten av att det prioriteras av myndigheter, näringsliv och samhälle. Dock anser Brå att man behöver höja arbetets prioritet ytterligare och att programmets intentioner hittills inte har fått fullt genomslag. Enligt Brå kan detta bero på att programmet trädde i kraft så sent som 2017 och att det krävs tid för att de behövliga prioriteringshöjningarna ska få fäste.

Av rapporten framgår att det i de flesta kommuner finns samverkansöverenskommelser och medborgarlöften som utgör grunden för samarbetet mellan kommunerna och polisen på området. Det finns vidare ett lokalt brottsförebyggande råd eller motsvarande i 85 procent av de kommuner som deltagit i undersökningen.

Vidare bedrivs våldsförebyggande arbete bland unga i utsatta områden genom flera lokala projekt. I Botkyrka kommun bedrivs t.ex. ett utvecklingsarbete för att förebygga våld i samverkan. Det våldsförebyggande arbetet i Botkyrka startade 2012, då socialtjänsten fick flera signaler om att det

rådde ett hårt klimat bland barn och unga i flera områden i kommunen. Botkyrka kommun arbetar med att utveckla ett tvärsektoriellt våldsförebyggande arbete med fokus på tidiga insatser, i samverkan mellan olika förvaltningar och externa aktörer som polis, landsting och civilsamhälle. Syftet med projektet är att påverka de bakomliggande faktorerna till att våld över huvud taget uppstår.

Särskilt tilldelade medel för avhopparverksamhet

Enligt regeringsbeslut har Polismyndigheten erhållit ett ökat anslag om 5 miljoner kronor fr.o.m. 2016 och tills vidare för att ekonomiskt kunna stödja de förvaltningar och organisationer vars verksamhet är att hjälpa s.k. avhoppare tillbaka till ett liv utan kriminalitet. I polismyndighetens regleringsbrev för 2018 framhåller regeringen det brottsförebyggande arbetet i utsatta områden, riskområden och särskilt utsatta områden. Polismyndigheten ska senast den 15 maj 2019 lämna en redovisning av vilka organisationer som erhållit bidrag och till vad bidragsmedlen har använts (Polisen, dnr: A011.786/2018).

Kriminalvårdens Projekt Unga

Kriminalvården fick 2013 i uppdrag av regeringen att intensifiera och utveckla det återfallsförebyggande arbetet med unga människor i kriminalvård. Uppdraget sträckte sig fram till 2016. Myndigheten startade Projekt Unga och tillsatte bl.a. en nationell samordnare. Syftet med projektet var att unga efter verkställigheten skulle vara bättre rustade för ett liv utan kriminalitet och missbruk. Satsningen omfattade ett aktivt motivationsarbete för att förmå den unge att ändra livsstil, men också insatser inom arbete, försörjning och samverkan. Uppdraget slutredovisades till regeringen den 30 mars 2017.

Genom regeringssatsningen införde Kriminalvården små resursstarka ungdomsavdelningar och fler ungdomsplatser, vilket skapade strukturer för att unga klienter skulle nås av multimodala insatser och öka möjligheterna till frigivningsförberedelser. Vidare såg Kriminalvården en tydlig positiv effekt i att fler ungdomar påbörjade eller fortsatte med studier under sin verkställighet, och de förstärkta insatserna medförde nationella förutsättningar för unga att få samma stöd oavsett typ av verkställighet.

Regeringsuppdraget med satsningen på unga i kriminalvård gav Kriminalvården en plattform för fortsatt utvecklingsarbete, även om myndigheten menar att målgruppen behöver fortsatt fokus. Sammanfattningsvis bedömde Kriminalvården att regeringsuppdragets möjligheter till insatser gav många klienter bättre förutsättningar att leva ett liv utan våld och kriminalitet (Kriminalvården, slutredovisning, dnr: 2013-13962/13963).

Sociala insatsgrupper

Sociala insatsgrupper är en form av myndighetsöverskridande samverkan för att förebygga att unga fastnar i kriminalitet. Inom dessa grupper samarbetar socialtjänsten med Polismyndigheten och andra berörda myndigheter på kommunal nivå för att hjälpa unga som riskerar att bli kriminella. Syftet är att på individnivå göra det möjligt att samordna hjälp och stöd från berörda myndigheter och övriga aktörer under ledning av socialtjänsten. Informationsutbytet mellan aktörerna möjliggörs till stor del genom samtycke från den enskilde (Polismyndigheten, Nationella riktlinjer, Polisens arbete i sociala insatsgrupper, 2014, s. 4 f.).

I arbetet med sociala insatsgrupper finns inte någon åldersbegränsning, men i det underlag för insatserna som polisen har tagit fram anges bl.a. att arbetsmetoden ska användas för ungdomar och unga vuxna som begår brott. Det är socialtjänsten som, utifrån informationen som de själva har om de unga och utifrån information som de får från andra myndigheter och aktörer, avgör vilka unga som ska ingå i en social insatsgrupp. Det överlämnas åt de lokala sociala insatsgrupperna att besluta huruvida ungdomar och unga vuxna som definieras som avhoppare kan ingå i arbetet. I riktlinjerna anges vidare att det är viktigt att ha rutiner för att hjälpa och stödja dem som vill lämna en kriminell livsstil. Om det visar sig att detta arbete kan utföras inom ramen för sociala insatsgrupper anses arbetsmetoden som tillämplig (Sociala insatsgrupper – vad är det? Rikspolisstyrelsen, 2014, s. 3 f.).

I september 2014 fick Socialstyrelsen regeringens uppdrag att utvärdera arbetet med sociala insatsgrupper (Ju2014/5328/PO). Enligt uppdraget skulle Socialstyrelsen utvärdera resultatet på individnivå för de personer som varit föremål för arbete i en social insatsgrupp, utvärdera samverkansformen sociala insatsgrupper samt undersöka hur de personerna har upplevt arbetet. Socialstyrelsen skulle också utvärdera samverkansformen sociala insatsgrupper och undersöka vilka lärdomar berörda aktörer kan dra av resultatet. Det ingick även att bedöma om det är rätt målgrupp som blir föremål för arbete i en social insatsgrupp. Uppdraget genomfördes i samråd med berörda myndigheter. Utvärderingen skulle delredovisas till regeringen senast den 28 februari 2016 och slutredovisas senast den 30 september 2017.

I Socialstyrelsens delredovisning i februari 2016 görs en övergripande analys som visar att socialtjänstens organisering av stöd till ungdomar med en kriminell livsstil varierar. Det finns både kommuner och stadsdelar som i sitt arbete använder någon samarbetsform, som arbetet med sociala insatsgrupper är ett exempel på, och det finns också de som inte gör det. Samtidigt som sociala insatsgrupper betraktas som ett specifikt arbetssätt utförs arbetet också inom ramen för denna samverkansform på olika sätt på lokal nivå. En annan iakttagelse är att målgruppen (ungdomar i åldern 15–20 år) utvidgas till att omfatta ungdomar som är yngre än 15 år.

I sin slutredovisning i oktober 2017 konstaterar Socialstyrelsen att utvärderingen av effekter för individerna visar att samverkan genom sociala insatsgrupper och samverkan på annat sätt inom socialtjänsten ger lika bra

resultat för ungdomar sett i det korta perspektivet. Inte minst är det glädjande att misstankarna om fortsatt kriminalitet minskat väsentligt bland ungdomarna i båda grupperna. Ett av de viktigaste resultaten i utvärderingen av effekter för individerna är att arbetssättet i de sociala insatsgrupperna också förefaller leda till mer långvariga och behandlingsinriktade insatser, som i ett längre perspektiv kan innebära bättre utfall för ungdomarna i de sociala insatsgrupperna. Det kan emellertid också konstateras att den korta tiden för utvärdering av resultaten för individerna gör det svårt att uttala sig om effekter på längre sikt. Vidare är det viktigt att notera att såväl utformningen som genomförandet av arbetet med sociala insatsgrupper uppvisar lokala variationer, och därför blir lokala uppföljningar angelägna fortsättningsvis.

Mot bakgrund av resultaten från de båda utvärderingarna gör Socialstyrelsen bedömningen att verksamheten med sociala insatsgrupper behöver fortsätta följas för att man ska kunna undersöka effekter på längre sikt för individer och verksamheter.

Polisens samarbete med andra aktörer

När det gäller det brottsförebyggande arbetet anförde regeringen i budgetpropositionen för 2019 att det i de flesta kommuner finns samverkansöverenskommelser och medborgarlöften som utgör grunden för samarbetet mellan kommun och polis på området (prop. 2018/19:1, utg. omr. 4 s. 24 f.). Det finns vidare ett lokalt brottsförebyggande råd eller motsvarande i 85 procent av de kommuner som deltagit i undersökningen. Samverkan mellan kommun och polis är etablerad i det brottsförebyggande arbetet men det är viktigt att i högre grad involvera även andra aktörer. I dagsläget uppger många kommuner och kommunpoliserna att de samverkar med andra aktörer i samhället utöver kommun och polis. Exempelvis uppger drygt 60 procent av kommunerna och närmare 80 procent av kommunpoliserna att de samverkar med civilsamhället. Samverkan med näringslivet sker i något mindre utsträckning än med civilsamhället.

Polisen har även vidtagit en rad andra åtgärder för att stärka den lokala närvaron och tillgängligheten. En av de viktigaste utgångspunkterna för arbetet med omorganiseringen av polisen var att stärka den lokala närvaron och tillgängligheten. I varje kommun ska det t.ex. finnas en kommunpolis som driver samverkan med kommunen och lokalsamhället. Ytterligare en satsning är områdespoliserna, som ansvarar för det brottsförebyggande arbetet inom ett utpekat område. Förutom förbättrad samverkan mellan polisen och kommunen rör det sig om bl.a. förbättrad medborgardialog och medborgarlöften. Antalet medborgarlöften och samverkansöverenskommelser har ökat och finns nu med i nästan alla kommuner.

En typ av medborgarlöfte som polisen gett i vissa kommuner är att utveckla kontakten mellan skolan och polisen och t.ex. utse en kontaktpolis per skola i det aktuella området (se t.ex. Medborgarlöften 2017 från Lokalpolisområde Malmö Söder).

Sekretess mellan socialtjänst och polis

Den 1 januari 2013 infördes en ny sekretessbrytande bestämmelse i 10 kap. 18 a § offentlighets- och sekretesslagen (2009:400) som innebär att en uppgift som rör en enskild som inte fyllt 21 år i vissa fall ska kunna lämnas från socialtjänsten till polisen utan hinder av sekretess. En uppgift får lämnas under förutsättning att det på grund av särskilda omständigheter finns risk för att den unge kommer att utöva brottslig verksamhet och uppgiften kan antas bidra till att förhindra detta samt att det med hänsyn till socialtjänstens planerade eller pågående insatser för den unge eller av andra särskilda skäl inte är olämpligt att uppgiften lämnas ut. Bestämmelsen omfattar inte uppgifter som avser misstankar om att den unge har begått ett visst konkret brott. Sådana uppgifter ska även fortsättningsvis endast få lämnas under tidigare gällande förutsättningar (prop. 2011/12:171, bet. 2012/13:JuU5, rskr. 2012/13:60).

Drogtest av barn under 15 år

Den 1 juli 2010 infördes en möjlighet att vidta tvångsvisa drogtest av barn under 15 år som misstänks för att olovligen ha brukat narkotika (prop. 2009/10:105, bet. 2009/10:JuU25, rskr. 2009/10:316). Enligt 36 b § lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) får kroppsbesiktning genom att man tar prov från kroppen och undersöker, ske på den som är skäligen misstänkt för att före 15 års ålder olovligen ha brukat narkotika, om det kan antas vara nödvändigt för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för den unge.

Regeringen gav Brå i uppdrag att utvärdera om denna ändring, och övriga ändringar som vid detta tillfälle gjordes i LUL, har fått önskad effekt.

Brå redovisade uppdraget i en rapport i december 2014 (Brott begångna av barn – en utvärdering av ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare under 15 år [rapport 2014:20]). Enligt rapporten har polisens nya möjlighet att genomföra drogtest på barn under 15 år inte utnyttjats särskilt ofta. Drogtester förekommer endast i 2 procent av ärendena totalt sett. Uppräknat till hela året innebär det att knappt 200 barn drogstades av polisen 2012. Både polisen och socialtjänsten upplever emellertid att drogtest gjorts i nödvändig uppfattning. Vidare anser polisen att den nya möjligheten i praktiken inte används i särskilt stor omfattning. Det framkom också att vissa poliser avstår från att genomföra drogtest på barn under 15 år för att de är osäkra på vad lagen innebär och är rädda för att göra fel. Den främsta orsaken till att polisen inte genomför fler drogtest är dock att behovet inte är större, enligt de poliser som intervjuats.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har vid flera tillfällen tidigare behandlat motionsyrkanden om vikten av tidiga och samordnade insatser för att motverka framtida brottslighet hos barn som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet (se bet.

2017/18:JuU18 s. 8 f.). Utskottet instämde då i vad motionärerna anförde om att det är viktigt med tidiga insatser. Vidare konstaterade utskottet att det av det nationella brottsförebyggande program som regeringen presenterade 2017 också framgår att regeringen bl.a. ska verka för att föräldrar och andra vuxna som är betydelsefulla för barn och unga i riskzonen för att hamna i kriminalitet involveras och får stöd och hjälp inom ramen för de identifierade brottsförebyggande aktörernas arbete. Utskottet utgick från att de iakttagelser som Brå hade lyft fram i sin rapport skulle beaktas i det fortsatta brottsförebyggande arbetet. Detsamma gällde vad som anförs i rapporten om att det finns relativt mycket internationell forskning om vilken typ av tidiga insatser som är mest effektiva. Mot denna bakgrund saknades det enligt utskottet anledning för riksdagen att göra några sådana tillkännagivanden som efterfrågades, och utskottet avstyrkte motionerna.

När det gäller sociala insatsgrupper tillkännagav riksdagen våren 2017 för regeringen att sådana grupper på olika sätt borde användas i ökad omfattning (bet. 2016/17:JuU21 s. 14 f.). Bland annat framhöll utskottet att sociala insatsgrupper borde användas i högre utsträckning när det kommer till att bryta upp kriminella och destruktiva grupper och grupperingar. När utskottet våren 2018 behandlade liknande motionsyrkanden om sociala insatsgrupper vidhöll man denna uppfattning liksom vad utskottet tidigare anfört om att arbetet med sociala insatsgrupper i många fall hade varit framgångsrikt (bet. 2017/18:JuU18 s. 17). Mot denna bakgrund, och med hänsyn till det tillkännagivande om en ökad användning av sociala insatsgrupper som riksdagen gjorde 2017, fanns det enligt utskottet inte anledning för riksdagen att förra året ta några ytterligare initiativ när det gällde användningen av sociala insatsgrupper. Motionsyrkande avstyrktes därför. Det tidigare tillkännagivandet är inte redovisat som slutbehandlat utan bereds alljämt inom Regeringskansliet.

Vidare ställde sig utskottet förra året bakom ett motionsyrkande om en utvärdering av sekretesslagstiftningen för att säkerställa att nödvändig information om unga kan delas mellan socialtjänsten och polisen inom ramen för myndigheternas arbete med att förhindra ungdomsbrottslighet (bet. 2017/18:JuU18 s. 17). Enligt utskottet var ett välfungerande samarbete mellan socialtjänsten och polisen grundläggande för att kunna förhindra brott bland unga. Det fanns dock indikationer på att bestämmelser om sekretess fortfarande förhindrar att nödvändig information delas mellan socialtjänsten och polisen. Mot denna bakgrund ansåg utskottet att regeringen borde se över 2013 års lagändring och vilken effekt den haft. I denna översyn var det också viktigt att undersöka om polisen och kommunerna har tillräcklig kunskap för att tillämpa sekretessreglerna på ett riktigt sätt. Utskottet föreslog att riksdagen skulle tillkänna detta för regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:175).

Utskottet avstyrkte i samma betänkande även ett motionsyrkande som anförde att det krävdes åtgärder för att öka ungdomars förtroende för polisen och samhället i stort, t.ex. genom att utse en särskild utnämnd polis som ska

vara knuten till varje skola. Anledningen var bl.a. att ett arbete med att stärka polisens lokala närvaro redan pågick och hade uppvisat goda resultat.

Utskottet har även vid flera tillfällen behandlat motionsyrkanden om polisens kontakt med skolan, senast förra året i ovan nämnda betänkande. Utskottet vidhöll då vad man tidigare anfört (t.ex. i bet. 2016/17:JuU21 s. 13 f.), att medborgarlöften tecknats i princip i alla landets kommuner. Dessa lämpade sig enligt utskottet väl för att utveckla samarbete mellan polis och skola, och mot denna bakgrund ansåg utskottet att det inte fanns anledning för riksdagen att ta några nya initiativ. Utskottet avstyrkte därför motionsyrkandena.

Slutligen behandlade utskottet i förra årets betänkande om unga lagöverträdare ett motionsyrkande om drogtestar av barn under 15 år liknande det nu aktuella (bet. 2017/18:JuU18 s. 8 f.). Utskottet fann då att det fanns anledning att titta närmare på bestämmelsen i 36 b § LUL om drogtestar på barn under 15 år och dess tillämpning. Enligt utskottet borde fler barn drogtestas vid misstanke om brott för att samhället ska kunna fånga upp dem i ett tidigt skede i missbruket. Av den utvärdering som Brå genomfört framgick dock att möjligheterna inte utnyttjats särskilt ofta och att vissa poliser dessutom avstår för att de är osäkra på vad lagen innebär. Enligt utskottets mening fanns det därför anledning att utvärdera bestämmelsen för att säkerställa att sådana tester kan genomföras i tillräcklig omfattning. Utskottet föreslog mot denna bakgrund att riksdagen skulle tillkännage detta till regeringen. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:175). Tillkännagivandet är inte redovisat som slutbehandlat utan bereds alljämt inom Regeringskansliet.

Utskottets ställningstagande

Det finns enligt utskottet inte anledning att göra någon annan bedömning än förra året när det gäller motionsyrkanden om tidiga insatser och förslag på brottsförebyggande åtgärder för unga. Som redovisats arbetar man med brottsförebyggande åtgärder på flera håll i samhället, bl.a. genom det nationella brottsförebyggande programmet som riktar sig till myndigheter, landsting, kommuner, näringslivet och det civila samhällets organisationer. Det i sin tur skapar bättre förutsättningar för ett strukturerat och långsiktigt arbete med att förebygga brott bland unga. Utskottet utgår från att regeringen följer frågan och vidtar de åtgärder som behövs. När det gäller Kriminalvården fick man, som framgått ovan, genom Projekt Unga, en plattform för fortsatt utvecklingsarbete för unga inom Kriminalvården. Mot bakgrund av att brottsförebyggande arbete redan bedrivs avstyrks motion 2018/19:1569 (M), motion 2018/19:2867 (M) yrkande 7 och motion 2018/19:2740 (MP) yrkande 3.

När det gäller sociala insatsgrupper tillkännagav riksdagen till regeringen våren 2017 (bet. 2016/17:JuU21 s. 14 f.) att sådana på olika sätt borde användas i ökad omfattning. Utskottet har ingen annan uppfattning idag. Då

det tidigare tillkännagivandet inte är redovisat som slutbehandlat saknas det enligt utskottet anledning för riksdagen att göra ett sådant tillkännagivande som motionärerna efterfrågar. Utskottet avstyrker därför motion 2018/19:2592 (L) yrkande 8.

När det kommer till samarbetet mellan skola och polis är det viktigt att ungdomar har ett stort förtroende för polisen och samhället i stort. Som tidigare redovisats har medborgarlöften tecknats i alla landets kommuner, vilket är ett sätt för polisen att bli mer närvarande och tillgänglig i lokalsamhället. Dessa lämpar sig också enligt utskottet väl för att utveckla samarbete mellan polisen och skolan, och kan t.ex. i de fall man anser det lämpligt användas för att utse en kontaktpolis per skola. Mot denna bakgrund anser utskottet att det inte finns anledning att ta några sådana initiativ som motionärerna efterfrågar i motion 2018/19:2453 (KD) yrkande 9. Motionsyrkandet avstyrks.

Ett välfungerande samarbete mellan socialtjänsten och polisen är grundläggande för att kunna förhindra ungdomsbrottslighet. Det var mot denna bakgrund som det 2013 infördes en ny sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en uppgift som rör en enskild som inte fyllt 21 år i vissa fall ska kunna lämnas från socialtjänsten till polisen utan hinder av sekretess. Som framgått ovan gjorde riksdagen förra året ett tillkännagivande till regeringen om att man bör se över 2013 års lagändring och vilken effekt den haft (bet. 2017/18:JuU18, s. 8). Utskottet ansåg att det fanns indikationer på att bestämmelser om sekretess fortfarande förhindrade att nödvändig information delades mellan socialtjänsten och polisen. Ärendet bereds inom Regeringskansliet. Det saknas enligt utskottet anledning för riksdagen att göra ännu ett tillkännagivande i denna fråga. Mot bakgrund av detta avstyrks motion 2018/19:2791 (M) yrkande 13.

Utskottet delar motionärernas uppfattning att det är viktigt med tidiga insatser för att motverka framtida brottslighet hos barn som befinner sig i riskzonen för att hamna i kriminalitet. Möjligheten att drogtesta barn under 15 år är en sådan tidig insats. I förra årets betänkande om unga lagöverträdare (bet. 2017/18:JuU18, s. 8) föreslog utskottet, som tidigare redovisats, ett tillkännagivande till regeringen med en uppmaning om att titta närmare på möjligheten att drogtesta barn under 15 år och hur bestämmelsen tillämpas. Riksdagen följde utskottet förslag. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet ingen anledning för riksdagen att nu ta några ytterligare initiativ när det gäller frågan om drogtestar av barn under 15 år. Utskottet avstyrker därmed motionen 2018/19:138 (SD) yrkande 4.

Handläggningen av brott som begås av unga

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen ställer sig bakom det som utskottet anför om att se över systemet med bevistalan och tillkännager detta för regeringen.

Riksdagen avslår motionsyrkanden om utredning av brott som begåtts av barn under 15 år, vårdnadshavares närvaro och ungdomsdomstolar.

Jämför reservation 6 (SD), 7 (L) och 8 (M) samt särskilt yttrande 1 (SD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 5 begärs att fler brott som begås av barn under 15 år ska utredas. Ett liknande yrkande återfinns i kommittémotion 2018/19: 2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9. Motionärerna anför bl.a. att brott som begås av minderåriga i huvudregel ska utredas, bl.a. i syfte att synliggöra allvaret i att mycket unga personer begår brott.

I kommittémotion 2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 12 anför motionärerna vidare att systemet med bevistalan bör ses över. Enligt motionärerna bör ett barn under 15 år som misstänks för ett mycket allvarligt brott inte berövas möjligheten att bli friad från brottsmisstankarna.

I motion 2018/19:477 av Allan Widman (L) yrkandena 1 och 2, anförs att det bör finnas en skyldighet för vårdnadshavare att närvara dels vid en huvudförhandling där en omyndig person står åtalad, dels då åklagare utfärdar strafföreläggande mot en omyndig person. Enligt motionären är föräldrarnas närvaro av stor betydelse för de flesta unga som åtalas, både som stöd och för att ge domstolen en bättre bild av den unges förhållanden.

I motion 2018/18:2775 av Sofia Damm (KD) yrkande 5 begär motionären att möjligheten att inrätta särskilda ungdomsdomstolar bör utredas. Ett inrättande av ungdomsdomstolar efterfrågas även i kommittémotion 2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 12.

Bakgrund

Lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare

I lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) finns regler för hur handläggningen hos polis, åklagare och domstol av mål och ärenden om brott där den misstänkte inte har fyllt 21 år ska gå till.

Av 4 § LUL framgår att en förundersökning som gäller den som inte har fyllt 18 år och brott som kan ge fängelse ska bedrivas med särskild skyndsamhet. Förundersökningen ska avslutas och beslut i åtalsfrågan fattas så snart det är möjligt och senast inom sex veckor från dagen för delgivning

av brottsmisstanke. Denna tidsfrist får överskridas endast om det är nödvändigt med hänsyn till att den misstänkte ska delta i medling enligt lagen (2002:445) om medling med anledning av brott eller med hänsyn till utredningens art eller andra särskilda omständigheter.

Om någon som inte har fyllt 18 år är skäligen misstänkt för ett brott ska vårdnadshavaren eller någon annan som ansvarar för den unges vård och fostran omedelbart underrättas och kallas till förhör som hålls med den unge (5 § LUL). Om den unge har gripits, anhållits eller häktats på grund av brottsmisstanken, ska en sådan vuxen underrättas om detta och om skälen för det samtidigt med underrättelsen om brottsmisstanken eller annars omedelbart efter frihetsberövandet. En underrättelse eller kallelse till förhör får skjutas upp om det är nödvändigt för att sakens utredning inte väsentligen ska försvåras. En underrättelse eller kallelse ska inte heller göras om det strider mot den unges bästa eller om det finns andra särskilda skäl.

En företrädare för socialtjänsten ska enligt 7 § LUL, om det är möjligt och det kan ske utan men för utredningen, närvara vid förhör med den som inte har fyllt 18 år och som är misstänkt för ett brott som kan ge fängelse.

För en misstänkt som inte har fyllt 18 år ska en offentlig försvarare förordnas, om det inte är uppenbart att han eller hon saknar behov av försvarare (24 § LUL).

I 29 § LUL anges att mål mot den som inte har fyllt 21 år alltid ska behandlas skyndsamt.

Av 31 § första stycket LUL framgår att när någon kan misstänkas för att före 15 års ålder ha begått ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i ett år eller ett straffbelagt försök, en straffbelagd förberedelse eller en straffbelagd stämpling till ett sådant brott, ska en utredning om brottet inledas, om inte särskilda skäl talar emot det. Vid en sådan utredning ska ett juridiskt biträde förordnas för den unge, om det inte är uppenbart att den unge saknar behov av det (32 a § LUL). Rätten till försvarare gäller under en förundersökning om brott, så snart förundersökningen hunnit så långt att den kan anses riktad mot den enskilde som skäligen misstänkt för brottet.

På begäran av socialnämnden får en utredning om brott även inledas i andra fall när det gäller någon som inte har fyllt 15 år, om socialnämnden bedömer att utredningen kan antas ha betydelse för att avgöra behovet av socialtjänstens insatser för den unge (31 § andra stycket LUL). En sådan utredning får också inledas om det behövs för att klarlägga om någon som har fyllt 15 år har tagit del i brottet, om det behövs för att efterforska gods som har åtkommit genom brottet eller som kan bli föremål för förverkande eller om det av andra skäl är av särskild betydelse med hänsyn till ett allmänt eller enskilt intresse (31 § tredje stycket LUL). Ett juridiskt biträde ska förordnas för den unge vid en utredning enligt 31 § andra eller tredje stycket, om det finns synnerliga skäl för det (32 a § LUL).

Om någon misstänks för att ha begått ett brott före 15 års ålder får åklagaren enligt 38 § LUL, om det krävs ur allmän synpunkt, efter framställning av

socialnämnden, Socialstyrelsen eller vårdnadshavarna för den unge, begära prövning hos domstol huruvida den unge har begått brottet (bevistalan).

I rapporten från Brå, Brott begångna av barn – en utvärdering av ändringarna i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare under 15 år (rapport 2014:20) konstateras bl.a. att när det gäller misstänkta som är under 15 år är de brott som andelsmässigt utreds mest de grova brotten, som rån, våldtäkt, grov misshandel och mordbrand. Om man jämför 2012 med 2005 har andelen utredda ärenden ökat för de grova brotten, medan den har minskat för de mindre grova brotten. Det tyder på att den lagändring som genomfördes 2010 haft effekt när det gäller att utreda fler allvarliga brott. Emellertid har drygt en fjärdedel av de grövsta brotten inte blivit utredda, vilket strider mot den nya lagen. Missar och okunskap tycks enligt rapporten vara de främsta orsakerna till att ärendena inte blivit utredda.

När det slutligen gäller handläggningen av mål föreskrivs i 25 § första stycket LUL att, om det inte möter hinder, ska mål i tingsrätt och hovrätt mot den som inte har fyllt 21 år handläggas av lagfarna domare som särskilt har utsetts av domstolen att handlägga sådana mål. Detsamma ska gälla i fråga om nämndemän som anlitas för tjänstgöring i sådana mål. I mål som rör brott på vilka endast böter kan följa får, enligt andra stycket, andra domare och nämndemän anlitas.

Särskilda bestämmelser om strafföreläggande för brott som har begåtts av någon som är under 18 år tas upp i 15 § LUL. De innebär att strafföreläggande får utfärdas trots straffskalan för brottet när det kan antas att den unge – om åtal väcks – skulle ha dömts endast till böter. Åklagaren ska i detta sammanhang beakta de särskilda regler enligt vilka rätten kan döma till lindrigare straff än det är föreskrivet för ett brott som har begåtts av någon som inte har fyllt 18 år. Syftet med bestämmelserna är att åklagaren ska ha friare händer att på ett rationellt sätt hantera framför allt vissa gränsfall vid sådana brottstyper som stöld eller snatteri och bedrägeri eller bedrägligt beteende samt vissa brott mot frihet och frid enligt 4 kap. brottsbalken (se prop. 1987/88:135 s. 22). Ett strafföreläggande som utfärdas med stöd av de särskilda reglerna ska delges den misstänkte vid ett personligt möte med åklagaren och, om det är möjligt, i vårdnadshavarens närvaro (1 § förordningen [1994:1763] med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare).

Som anförts är det inte möjligt att ge ett strafföreläggande i fråga om villkorlig dom för ett brott som har begåtts av någon som inte har fyllt 18 år. Anledningen till denna begränsning är att påföljdssystemet när det gäller yngre personer är rikt differentierat och att påföljdsvalet i det enskilda fallet därmed kan vara särskilt svårt. Att den unge får rätt påföljd har ansetts vara av yttersta vikt, och därför har man inte ansett att de fall där den unge begått ett brott för vilket straffet ligger över bötesnivå bör undandras den kvalificerade prövning som domstolsalternativet erbjuder (prop. 1996/97:8 s. 11 f.).

Vårdnadshavare i förhör och huvudförhandling

Brå fick av regeringen i uppdrag att undersöka hur ofta vårdnadshavare närvarar i rättsprocessen då deras barn i åldrarna 15–17 misstänks för brott. Rapporten överlämnades till regeringen i maj 2014 (Brå rapport 2014:11). I uppdraget ingick att undersöka vilken betydelse de vuxna har för barnen och rättsprocessen. Syftet med undersökningen har också varit att ge en djupare förståelse av de vuxnas roll i rättsprocessen och av de hinder som finns för vårdnadshavares närvaro.

Vårdnadshavares närvaro regleras främst genom lagen (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL), men även FN:s barnkonvention innehåller relevanta artiklar.

Brå kommer i rapporten fram till att det av flera skäl är viktigt att unga får stöd av vårdnadshavare i rättsprocesser. Behoven kan vara av praktisk karaktär, men också av känslomässiga och kunskapsmässiga slag. Det är också viktigt i ett längre perspektiv att vårdnadshavare kan medverka till en gynnsam utveckling för den unge och därigenom förebygga återfall i brott.

Brå menar att förmågan att ta föräldraansvar inom ramen för rättsprocessen är beroende av den kunskap vårdnadshavarna har om rättsprocessen och deras förståelse för och inställning till påföljden. Det bistånd vårdnadshavaren fått (eller inte fått) från rättsväsendets myndigheter, det juridiska ombudet och socialtjänsten, kan därför spela en stor roll för den unge under och efter rättsprocessen.

Pågående arbete

Barnombudsmannen (BO) överlämnade under hösten 2017 en skrivelse till justitie- och inrikesministern med en begäran om att regeringen ska vidta vissa åtgärder för att stärka rättssäkerheten för barn under 15 år som misstänks för brott (dnr 3.5.1:0710/17). BO föreslår bl.a. följande:

- Genomför en genomlysning och kartläggning av hur barns rättigheter tillvaratas i samband med att barn i icke-straffmyndig ålder utreds misstänkta för att ha begått allvarliga brott. I kartläggningen bör övervägas att inrätta lokala barnahus för myndighetssamverkan kring barn som misstänks för brott.
- Tydliggör i lagstiftningen att ett barn ska betraktas som oskyldigt till dess barnets skuld blivit lagligen fastställd.
- Alla barn som misstänks för allvarliga brott, såväl straffmyndiga barn som barn som inte har uppnått straffmyndig ålder, ska ha tillgång till en offentlig försvarare eller juridiskt biträde från första förhöret.

BO:s skrivelse bereds inom Regeringskansliet.

Åklagarmyndigheten har uppmärksammat frågan om barn under 15 år som misstänks för brott och presenterade i oktober 2018 en handbok, Om handläggningen av ärenden och bevistalan där den som kan misstänkas är under 15 år. Handboken innehåller såväl rättslig som praktisk vägledning i frågor som rör åklagares handläggning av utredningar enligt 31 § lagen

(1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare (LUL) där den som kan misstänkas är under 15 år.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om handläggningen av brott begångna av barn under 15 år, senast våren 2018 (bet. 2017/18:JuU18, s. 18 f.). Utskottet noterade att de lagändringar som genomfördes 2010 i syfte att en större del av brotten där den misstänkte är under 15 år skulle utredas inte fått de resultat som lagstiftaren eftersträvade. Utskottet ansåg mot denna bakgrund att regeringen borde ta initiativ till en översyn av vilka ytterligare åtgärder som krävs för att fler brott som har begåtts av personer under 15 år ska utredas. Riksdagen följde utskottet förslag (rskr. 2017/18:175).

Utskottet behandlade i samma betänkande även ett motionsyrkande om bevistalan, liknande det nu aktuella. Utskottet instämde i motionärernas uppfattning att det är viktigt att det vid allvarligare brottslighet finns möjligheter att pröva misstankar mot barn under 15 år. Mot bakgrund av det arbete som pågick i denna fråga, t.ex. BO:s skrivelse till regeringen, fanns det ingen anledning för riksdagen att göra ett tillkännagivande om bevistalan. Motionsyrkandet avstyrktes.

Utskottet har också vid flera tidigare tillfällen behandlat motionsyrkanden om ungdomsdomstolar. Utskottet avstyrkte t.ex. våren 2014 (bet. 2013/14:JuU19) ett motionsyrkande om att införa särskilda ungdomsdomstolar, bl.a. med hänvisning till de särskilda bestämmelser som finns om att brottmål i tingsrätt och hovrätt som gäller en person som inte fyllt 21 år ska handläggas av en domare och nämndemän som är särskilt utsedda för detta. Utskottet konstaterade också att det framgått att domstolarna på olika sätt också har anpassat sin handläggning av ungdomsmål. Vissa tingsrätter har särskilt specialiserad personal och särskilda enheter som arbetar med ungdomsmål, andra har fastlagda huvudförhandlingsdagar för sådana mål. Utskottet har därefter vidhållit denna uppfattning. Med hänvisning till ovan nämnda betänkande avstyrkte således utskottet förra året ett liknande motionsyrkande (bet. 2017/18:JuU18 s. 29).

Utskottets ställningstagande

I förra årets betänkande om unga lagöverträdare (bet. 2017/18:JuU18 s. 18) riktade utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att se över vilka ytterligare åtgärder som krävs för att fler brott som begås av barn under 15 år ska utredas. Utskottet vidhåller sin tidigare uppfattning i frågan men mot bakgrund av att ett tillkännagivande redan har lämnats angående brott som begås av barn under 15 år finns det inte anledning för utskottet att ta något ytterligare initiativ i frågan. Utskottet avstyrker motion 2018/19:138 (SD) yrkande 5 och motion 2018/19:2592 (L) yrkande 9.

Att barn under 15 år som är misstänkta för brott inte ställs inför rätta handlar bl.a. om att skydda barnet och dess rättigheter. Men detta kan också drabba det enskilda barnet, eftersom det inte finns någon möjlighet för utomstående att pröva om bevisningen mot det brottsmisstänkta barnet håller för en fällande dom. Därmed kan det utpekade barnet aldrig rentvås. Om fel person utpekade leder det inte bara till att ett oskyldigt barn stämplas som förövare, dessutom går den riktiga gärningsmannen fri.

Om en förundersökning leder fram till att ett barn under 15 år misstänks för ett mycket allvarligt brott, t.ex. att ha dödat en annan människa, bör detta alltid prövas i domstol genom bevisstalan. Det handlar både om att gå till botten med brottslighet och ge brottsoffer upprättelse. Barn ska inte straffas, men barn ska inte heller berövas chansen att bli rentvådda från felaktiga misstankar om mycket grova brott. Därför bör systemet med bevisstalan ses över, varvid det bl.a. bör övervägas om åklagare i ökad utsträckning själv ska kunna avgöra om en bevisstalan ska väckas. Utskottet föreslår därför att riksdagen tillkännager vad utskottet här anfört. Därmed tillstyrker utskottet motion 2018/19:2592 (L) yrkande 12.

I motion 2018/19:477 (L) yrkandena 1 och 2, anförs att det bör finnas en skyldighet för vårdnadshavare att närvara vid huvudförhandlingar och strafförelägganden när omyndiga personer står åtalade. I LUL finns vårdnadshavares närvaro reglerat, och som redan påvisats har Brå tidigare fått i uppdrag av regeringen att utreda frågan i en rapport som presenterades 2014. Det har enligt utskottet inte framkommit något som ger anledning för riksdagen att ta några sådana initiativ som motionärerna efterfrågar. Mot bakgrund av detta avstyrks motionen.

Utskottet är inte heller berett att ställa sig bakom kraven på att införa särskilda ungdomsdomstolar och hänvisar till vad utskottet tidigare anfört vid behandling av liknande motioner. Utskottet avstyrker därmed motionerna 2018/19:2775 (KD) yrkande 5, och motion 2018/19:2791 (M) yrkande 12.

Straffmätning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om sänkt straffmyndighetsålder och om att ta bort den s.k. straffrabatten för unga lagöverträdare.

Jämför reservation 9 (SD), 10 (SD) och 11 (C, L) samt särskilt yttrande 2 (M, KD).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1, begärs att straffmyndighetsåldern ska sänkas till 13 år.

I samma motion begärs att straffrabatten för dem som är över 18 år tas bort, och att den reduceras för dem som är under 18 år (yrkande 2). I yrkande 3 begärs en möjlighet att döma unga lagöverträdare som vuxna. Motionärerna

anser att det vid grova vålds- och sexualbrott, speciellt de av hänsynslös karaktär, utförda av personer under 18 år men över 15 år ska prövas om gärningsmannen ska dömas som vuxen. Döms gärningsmannen ska straffskalan tillämpas fullt ut utan straffrabatt.

I motion 2018/19:417 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2 anför motionären att ungdomsrabatten som innebär att en 18-årig gärningsman automatiskt döms till halva straffet måste avskaffas. Det ska också gälla dagens mängdrabatt för seriebrottslingar.

I motion 2018/19:2905 av Ludvig Aspling och Robert Stenkvist (SD) begär motionärerna att regeringen inom riksdagsåret bör återkomma med en proposition som innehåller en reform av systemet för straff- och påföljdsättning för unga lagöverträdare när det gäller t.ex. straffrabatt, livstidsstraff och domstolarnas praxis.

Johan Pehrson m.fl. (L) yrkar i motion 2018/19:2592 yrkande 11 att straffrabatten endast ska behållas för unga förstagångsförbrytare men avskaffas för ungdomar som har fyllt 18 och återfaller i ny brottslighet efter att tidigare ha dömts för brott. Även i motion 2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8, begärs att straffrabatten ses över för unga återfallsförbrytare och unga grova brottslingar.

Bakgrund

Gällande rätt

För ett brott som någon begått innan han eller hon fyllt 15 år får enligt 1 kap. 6 § brottsbalken inte dömas till någon påföljd.

Om någon har begått ett brott innan han eller hon har fyllt 21 år ska hans eller hennes ungdom beaktas särskilt vid straffmätningen (29 kap. 7 § brottsbalken). Enligt Högsta domstolen bör straffnedsättningen normalt bli större för den som när brottet begicks var väsentligt yngre än 21 år än för den som nästan uppnått den åldern, och det bör i princip bli fråga om allt större straffnedsättning ju yngre lagöverträdaren är.

För ett brott som någon begått innan han eller hon fyllt 18 år får dömas till fängelse endast om det finns synnerliga skäl (30 kap. 5 § första stycket brottsbalken). Vidare ska rätten, om den finner att påföljden bör bestämmas till fängelse, i stället bestämma påföljden till slutna ungdomsvård under viss tid. Detta gäller dock inte om det, med hänsyn till den tilltalades ålder vid lagföringen eller andra omständigheter, finns särskilda skäl emot det (32 kap. 5 § brottsbalken).

För ett brott som någon begått efter det att han eller hon har fyllt 18 år men innan han eller hon har fyllt 21 år får rätten döma till fängelse endast om det med hänsyn till gärningens straffvärde eller annars finns särskilda skäl (30 kap. 5 § andra stycket brottsbalken). Den som är under 21 år får dock inte dömas till svårare straff än tio års fängelse eller i vissa fall 14 års fängelse (29 kap. 7 § andra stycket brottsbalken).

Påföljdsutredningen

Påföljdsutredningen skulle enligt sitt uppdrag bl.a. ta ställning till om lagöverträdare som har fyllt 18 men inte 21 år ska behandlas som vuxna lagöverträdare vid straffmätning och påföljdsval eller i något av dessa avseenden. Utredningen skulle även analysera på vilket sätt ungdom beaktas vid straffmätningen i de fall straffet ska sättas ned. Utredningen skulle även se över var och en av påföljderna slutna ungdomsvård, ungdomsvård och ungdomstjänst i fråga om påföljdens ställning, huvudmannskapet för påföljden, valet av påföljden, dess innehåll och utformning i övrigt samt uppföljning och reaktion vid återfall i brott eller annan misskötsamhet. Vidare skulle utredningen även lämna förslag till en slopad eller mer begränsad användning av dagsböter för lagöverträdare i åldersgruppen 15–17 år.

I betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34) föreslog utredningen att påföljdsvalet för ungdomar i åldern 18–20 år i princip ska göras som för vuxna. Utredningen föreslog att det inte ska förutsättas särskilda skäl för att döma lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år till fängelse oavsett om fängelsestraffet är villkorligt eller ovillkorligt. De särskilda ungdomspåföljderna ungdomsvård, ungdomstjänst eller slutna ungdomsvård ska vara förbehållna personer som inte fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet. Den som begår brott efter att ha fyllt 18 år men inte 21 år ska dock kunna dömas till ungdomsvård om det finns särskilda skäl. Om straffvärdet är sådant att brottet kan leda till fängelse och gärningsmannen är under 21 år ska hans eller hennes ungdom även fortsättningsvis beaktas vid straffmätningen. Vid ett brott vars straffvärde endast motiverar ett bötesstraff ska dock inte gärningsmannens ungdom beaktas särskilt vid straffmätningen, om han eller hon fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet (SOU 2012:34 band 1 s. 41).

Förslagen som gäller lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år har inte genomförts. Andra delar av Påföljdsutredningens förslag har däremot lett till lagstiftning, se bl.a. proposition 2014/15:25 Tydligare reaktioner på ungas brottslighet och proposition 2015/16:151 Ny påföljd efter tidigare dom. Som framgår av följande avsnitt har en utredare också haft i uppdrag att överväga och komplettera de bedömningar och förslag som lämnats av Påföljdsutredningen om nya påföljdsinslag för unga lagöverträdare. Utredaren föreslår att det införs två nya ungdomspåföljder: ungdomstillsyn och ungdomsövervakning (Ds 2017:25 Nya ungdomspåföljder). Förslagen bereds fortfarande inom Regeringskansliet.

Slopad straffrabatt för unga myndiga

Regeringen beslutade den 13 december 2017 att ge en särskild utredare i uppdrag att överväga och föreslå ändringar av den straffrättsliga särbehandlingen av lagöverträdare i åldersgruppen 18–20 år (dir. 2017:122). Syftet var att åstadkomma att påföljdsbestämningen för denna åldersgrupp ska motsvara den som gäller för andra myndiga lagöverträdare. I uppdraget ingick därför att lämna förslag som innebar att den åldersgruppen behandlas som

andra myndiga lagöverträdare vid straffmätningen och när det gäller val av påföljd. Det ingick också i uppdraget att analysera vad en sådan ordning kan få för konsekvenser för lagöverträdare i åldern 15–17 år och mot den bakgrunden överväga olika modeller för hur straffmätningen för lagöverträdare i den åldersgruppen skulle kunna göras.

Uppdraget redovisades den 18 december 2018 i betänkandet Slopåd straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85). I betänkandet föreslår utredningen, som antagit namnet Ungdomsreduktionsutredningen, att den s.k. ungdomsreduktionen som i dag gäller för lagöverträdare under 21 år, framöver ska gälla för den som har begått brott innan han eller hon har fyllt 18 år. Utredningen föreslår även att bortfallande av påföljd (preskription) för mord och de övriga allvarliga brottstyper som räknas upp i samma paragraf ska ske endast om lagöverträdaren var under 18 år vid tidpunkten för brottet. Som en följd av detta föreslås att bestämmelsen i 26 kap. 3 § andra stycket brottsbalken – som handlar om att straffskalan i vissa fall kan utvidgas uppåt på grund av återfall i förhållande till brott som den tilltalade begått fr.o.m. 21 års ålder – ska ändras så att återfall i förhållande till brott som begåtts fr.o.m. 18 års ålder ska beaktas. Ytterligare en följdändring föreslås i 35 kap. 2 § andra stycket brottsbalken.

I fråga om lagöverträdare i åldern 15–17 år diskuterar utredningen fyra olika modeller i fråga om straffmätning. Utredningen konstaterar att intresset av att undvika en tröskeeffekt vid 18 års ålder inte är så starkt att repressionshöjningar för åldersgruppen 15–17 bör genomföras, och därför anser utredningen att nuvarande reglering bör fortsätta att gälla och fortsätta att tillämpas på samma sätt som i dag när det gäller lagöverträdare i åldern 15–17 år. Det innebär i sin tur att det tillkommer en tröskeeffekt vid 18 års ålder i och med att den s.k. ungdomsreduktionen för 18-åriga lagöverträdare ska upphöra (s. 18).

När det gäller påföljdsval anges i brottsbalken att det krävs synnerliga skäl respektive särskilda skäl för att döma 15–17åriga respektive 18–20åriga lagöverträdare till fängelse. Utredarna föreslår att brottsbalken ändras på så sätt att man tar bort stycket om att det krävs särskilda skäl för att döma lagöverträdare i åldern 18–20 år till fängelse. I fråga om straffmätning för lagöverträdare i åldern 15–17 år bedömer utredarna att man inte bör ändra bestämmelserna i brottsbalken om valet av påföljd för lagöverträdare i åldern 15–17 år.

Utredningens förslag bereds inom Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Utskottet har flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om sänkt straffmyndighetsålder, senast i förra årets betänkande om unga lagöverträdare (bet. 2017/18:JuU18, s. 30 f.). Utskottet ansåg då att den nuvarande straffmyndighetsåldern var väl avvägd och avstyrkte motionsyrkandet.

Utskottet har också flera gånger tidigare behandlat motionsyrkanden om att straffrabatten för gärningsmän mellan 18 och 20 år ska tas bort eller minskas, bl.a. våren 2017 (bet. 2016/17:JuU21, s. 21 f.). Utskottet föreslog då ett tillkännagivande om att regeringen borde göra en översyn av bestämmelsen om att gärningsmannens ungdom ska beaktas särskilt i fråga om personer som fyllt 18 år men inte 21 år vid tidpunkten för brottet. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:224). När utskottet förra året behandlade liknande yrkanden ansåg utskottet, mot bakgrund av den då tillsatta Ungdomsreduktionsutredningen, att motionsyrkandena om att ta bort den s.k. straffrabatten för unga lagöverträdare fick i huvudsak anses tillgodosedda, och utskottet avstyrkte därför samtliga motioner (bet. 2017/18:JuU18, s. 33).

Utskottets ställningstagande

När det gäller sänkt straffmyndighetsålder vidhåller utskottet sin tidigare uppfattning om att den nuvarande straffmyndighetsåldern är väl avvägd, och avstyrker motion 2017/18:138 (SD) yrkande 1.

Betänkandet Slopad straffrabatt för unga myndiga (SOU 2018:85) bereds som framgår ovan, för närvarande inom Regeringskansliet. Denna beredning bör enligt utskottet inte föregripas. Utskottet avstyrker därför motionerna 2018/19:138 (SD) yrkandena 2 och 3, 2018/19:417, (KD) yrkande 2, 2018/19:2905 (SD), 2018/19:2592 (L) yrkande 11 och 2018/19:2861 (C) yrkande 8.

Påföljder

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen avslår motionsyrkanden om nya ungdomspåföljder.
Jämför reservation 12 (SD, L).

Motionerna

I kommittémotion 2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 6 anför motionärerna att de vill se fler påföljder för unga lagöverträdare, t.ex. i form av helgavskiljning med fotboja. Även i kommittémotion 2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10 anføres att det behövs nya former av påföljder för unga. I båda motionerna hänvisar motionärerna till promemorian Nya ungdomspåföljder (Ds 2017:25) som överlämnades av utredaren i juni 2017 till regeringen, men som ännu inte nått riksdagen i form av en proposition. Motionärerna förväntar sig att den tillträdande regeringen snarast fullföljer lagstiftningsarbetet och presenterar färdiga förslag till riksdagen.

Bakgrund

Gällande rätt m.m.

De särskilda påföljder för unga som finns i dag är ungdomsvård, ungdomstjänst och sluten ungdomsvård. Dessa regleras främst i 32 kap. brottsbalken.

Ungdomsvård

Enligt 1 § får den som är under 21 år och som begått brott dömas till ungdomsvård om han eller hon har ett särskilt behov av vård eller annan åtgärd enligt socialtjänstlagen (2001:453) eller lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga och den unge kan ges sådan vård eller åtgärd. Vården och åtgärderna ska syfta till att motverka att den unge utvecklas ogynnsamt. Ungdomsvård får dömas ut endast om socialtjänstens planerade åtgärder, i förekommande fall i förening med ungdomstjänst eller böter, kan anses tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och art samt den unges tidigare brottslighet.

Om åtgärderna ska vidtas med stöd av socialtjänstlagen ska rätten utfärda en föreskrift om att den unge ska följa det ungdomskontrakt som upprättats av socialnämnden. Innehållet i kontraktet ska framgå av domen. I de fall åtgärderna i stället vidtas med stöd av lagen med särskilda bestämmelser om vård av unga, ska den vårdplan som upprättats av socialnämnden bifogas domen.

Det finns även möjlighet för rätten att besluta att den unge ska biträda den skadelidande med visst arbete, som syftar till att avhjälpa eller begränsa den skada brottet orsakat eller som annars i belysning av brottets och skadans art framstår som lämpligt. En förutsättning är dock att den skadelidande samtycker till detta.

Ungdomstjänst

Som anförts tidigare får den som är under 21 år och som begått brott dömas till ungdomstjänst om påföljden är lämplig med hänsyn till hans eller hennes person och övriga omständigheter (32 kap. 2 § brottsbalken). Den som döms till ungdomstjänst är skyldig att utföra oavlönat arbete och delta i annan särskilt anordnad verksamhet i lägst 20 och högst 150 timmar.

Den som är över 18 år får dock dömas till ungdomstjänst endast om det finns särskilda skäl för det.

En förutsättning för att rätten ska få döma någon till ungdomstjänst är vidare att påföljden kan anses vara tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens straffvärde och den unges tidigare brottslighet, samt att det inte finns skäl för att döma till ungdomsvård.

Om det behövs med hänsyn till brottslighetens straffvärde eller art eller den unges tidigare brottslighet får rätten enligt 3 § förena ungdomsvård med ungdomstjänst eller dagsböter.

Det är socialnämnden som ska bestämma det närmare innehållet i en utdömd ungdomstjänst i en arbetsplan och utse en handledare för den unge. Socialnämnden ska även kontrollera att arbetsplanen följs (5 kap. 1 b § socialtjänstlagen [2001:453]). Ungdomstjänsten ska verkställas så snart det är möjligt och ska bestå av oavlönat arbete och annan särskilt anordnad verksamhet (prop. 2014/15:25 s. 22).

I förarbetena (prop. 2005/06:165 s. 67) anförs att det är lämpligt att det i ungdomstjänsten ingår moment som innebär att socialtjänsten klargör villkoren för ungdomstjänsten för den unge samt ger honom eller henne möjlighet att reflektera över sin livssituation och diskutera det brott han eller hon begått. Därutöver kan ungdomstjänsten innefatta ett avslutande samtal mellan socialtjänstens representant och den unge och, om möjligt, den unges vårdnadshavare och någon från arbetsplatsen. På så vis kan den unge ges en återkoppling om hur ungdomstjänsten fungerat.

Ungdomstjänsten ska bestå av meningsfulla arbetsuppgifter. Det är viktigt att arbetet inte uppfattas enbart som en bestraffning. Vilka arbetsplatser som kan bli aktuella beror till stor del på de lokala förhållandena. Det kan t.ex. röra sig om kommunal verksamhet och olika ideella föreningar, trossamfund och andra liknande verksamheter som inte har kommersiellt syfte. Även statlig verksamhet kan komma i fråga. Om det uppstår svårigheter att hitta lämpliga arbetsplatser finns också den möjligheten att kommunen i egen regi anordnar lämpligt arbete.

När Brå 2011 gjorde en utvärdering av 2007 års påföljdsreform om ungdomsvård och ungdomstjänst (rapport 2011:10) visade det sig att vanliga arbetsuppgifter bland ungdomar som gör sin ungdomstjänst inom offentlig sektor eller inom en ideell verksamhet är vaktmästarsysslor, fastighetsskötsel och parkarbete. De som arbetar för en ideell verksamhet får ofta hjälpa till i en butik eller hjälpa till i någon idrottsverksamhet. Bland dem som gör sin ungdomstjänst inom ett privat företag är arbete i kök, kafé eller restaurang den vanligaste arbetsuppgiften. I vissa kommuner är köksarbete på hamburgerkedjor vanligt.

Sluten ungdomsvård

I de fall rätten finner att påföljden för den som begått ett brott innan han eller hon fyllt 18 år bör bestämmas till fängelse, ska den enligt 32 kap. 5 § brottsbalken i stället bestämma påföljden till sluten ungdomsvård under viss tid, lägst 14 dagar och högst fyra år. Detta gäller dock inte om det, med hänsyn till den tilltalades ålder vid lagföringen eller annan omständighet, finns särskilda skäl som talar emot det.

Bestämmelser om verkställighet finns i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård. Där framgår det bl.a. att den dömde ska ges nödvändig vård och behandling och ges tillfälle till utbildning, aktiviteter, förströelse, fysisk träning och vistelse utomhus (12 §). Han eller hon får hindras att lämna det särskilda ungdomshemmet och även i övrigt underkastas den begränsning

av rörelsefriheten som är nödvändig för att verkställigheten ska kunna genomföras (13 §). Vidare föreskrivs att verkställigheten alltid ska inledas på en låsbar enhet, men den dömde ska så snart förhållandena medger det ges möjlighet till vistelse under öppnare former (14 §).

Enligt 1 § ska verkställigheten av sluten ungdomsvård ske vid sådana särskilda ungdomshem som avses i 12 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga. Det är Statens institutionsstyrelse (Sis) som ansvarar för verkställigheten (3 § lagen om verkställighet av sluten ungdomsvård). Den ska planläggas och genomföras efter samråd med socialnämnden på den dömdes hemort. En individuellt utformad verkställighetsplan ska också upprättas för den dömde.

Utslussning

Den 1 augusti 2011 trädde nya bestämmelser i kraft i lagen (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård som gett Sis en större och delvis annorlunda roll vid utslussning av unga som dömts till sluten ungdomsvård (prop. 2010/11:107, bet. 2010/11:JuU25). Bestämmelserna syftar till att förbättra verkställigheten och öka möjligheterna till successiv utslussning under kontrollerade former.

Under den senare delen av verkställigheten ska den dömde genom konkreta åtgärder förberedas för ett liv i frihet (18 a §). Bestämmelsen tydliggör att Sis under den senare delen av verkställigheten genom konkreta åtgärder ska förbereda den dömde för ett liv i frihet. Behovet av konkreta åtgärder varierar utifrån strafftiden och de personliga och sociala förhållandena. En bedömning ska göras i varje enskilt fall av den dömdes behov av åtgärder under utslussningen. I normalfallet bör det dock innebära att någon form av kvalificerad insats görs utanför det särskilda ungdomshemmet under utslussningen. Förberedelserna kan avse olika områden, t.ex. utbildning, praktik, boende eller fritidsaktiviteter.

Genom en lagändring som trädde i kraft den 1 juli 2015 tydliggjordes socialnämndens ansvar för att tillgodose det särskilda behov av stöd som unga kan ha efter att ha verkställt sluten ungdomsvård (prop. 2014/15:25, bet. 2014/15:JuU9, rskr. 2014/15:102).

Pågående arbete

I betänkandet Nya påföljder (SOU 2012:34) föreslog Påföljdsutredningen att två nya ungdomspåföljder kallade kontaktskyldighet för unga och ungdomsövervakning skulle införas. Påföljderna var avsedda att tillämpas för lagöverträdare som inte fyllt 18 år vid tidpunkten för brottet.

Regeringen gav i december 2016 en utredare i uppdrag att överväga och komplettera de bedömningar och förslag som Påföljdsutredningen lämnat om nya påföljdsinslag för unga lagöverträdare. I promemorian Nya ungdomspåföljder (Ds 2017:25) föreslås att det införs två nya påföljder för unga lagöverträdare: ungdomstillsyn och ungdomsövervakning. De föreslagna

påföljderna ska avhjälpa brister och täcka upp luckor i det nuvarande påföljdssystemet. Syftet är att det för en person under 18 år i princip alltid ska finnas en tillämplig ungdomspåföljd som är tillräckligt ingripande med hänsyn till brottslighetens allvar och den unges tidigare brottslighet. Därmed ska vuxenpåföljder och höga bötesstraff kunna undvikas.

Ungdomstillsyn innebär att den unge ska hålla kontakt med och regelbundet träffa en särskilt utsedd stödperson samt delta i annan särskilt anordnad verksamhet. Sammantaget ska momenten omfatta ungefär fem timmar i veckan fördelat på två tillfällen. Ungdomstillsyn ska kunna dömas ut i minst en månad och högst sex månader. Påföljden ska väljas när det saknas förutsättningar för ungdomsvård och/eller ungdomstjänst. I ingripandegrad motsvarar ungdomstillsyn påföljden ungdomstjänst och ska kunna omfatta brottslighet av samma svårighetsgrad som den påföljden. Ungdomstillsyn ska, på samma sätt som ungdomstjänst, även kunna användas som förstärkningspåföljd till ungdomsvård. Socialnämnden i den unges hemkommun ska vara huvudman för påföljden.

Ungdomsövervakning ska tillämpas i de situationer där varken ungdomsvård, ungdomstjänst eller ungdomstillsyn är en tillräckligt ingripande straffrättslig reaktion och alltså användas vid förhållandevis allvarliga brott. Ungdomsövervakning ska pågå under lägst sex månader och högst ett år, beroende på brottets allvar. Påföljden innefattar tydliga inskränkningar i den unges rörelsefrihet, som utgångspunkt i form av s.k. helghemarrest. Att påföljden följs ska kontrolleras med elektroniska hjälpmedel. Påföljden innebär också en skyldighet för den unge att hålla regelbunden kontakt med en koordinator. Den unge ska även delta i en inledande verkställighetsplanering omfattande tio dagar. Planeringen ska utgöra en omfattande och allsidig kartläggning av den unges förhållanden och ligga till grund för en individuellt utformad verkställighetsplan som den unge är skyldig att följa. Sis ska vara huvudman för påföljden.

Förslagen i promemorian bereds för närvarande inom Regeringskansliet.

Tidigare utskottsbehandling

Vid behandlingen av proposition 2014/15:25 Tydligare reaktioner på ungas brottslighet (bet. 2014/15:JuU9) våren 2015 behandlade och biföll utskottet ett motionsyrkande om att införa en ny påföljd för unga – helgavskiljning med fotboja. Riksdagen följde utskottets förslag och gav regeringen till känna att de borde se över hur ungdomspåföljden helgavskiljning med fotboja kan utformas och återkomma med ett sådant förslag till riksdagen (rskr. 2014/15:102).

Motioner om att införa fler påföljder för unga behandlades även våren 2017 (bet. 2016/17:JuU21 s. 30) av utskottet. Utskottet såg då positivt på att en utredare hade fått i uppdrag att överväga och komplettera de bedömningar och förslag som lämnats av Påföljdsutredningen om påföljdsinslag för unga lagöverträdare men framhöll också vikten av att arbetet skulle leda fram till

konkreta åtgärder. Utskottet föreslog därför ett tillkännagivande till regeringen om att fler olika former av påföljder för unga borde införas. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2016/17:224).

När utskottet senast behandlade motionsyrkanden om nya ungdomspåföljder våren 2018 vidhöll utskottet sin uppfattning att det borde införas fler former av påföljder för unga (bet. 2017/18:JuU18 s. 38). Utskottet betonade att det därför var viktigt att den beredning som då pågick av förslagen att införa fler påföljder för unga ledde fram till konkreta åtgärder. Enligt utskottet fanns det därför anledning för riksdagen att åter göra ett tillkännagivande till regeringen om att de bör återkomma till riksdagen med ett förslag som tillgodoser detta. Riksdagen följde utskottets förslag (rskr. 2017/18:175).

Utskottets ställningstagande

Utskottet har tidigare behandlat motionsyrkanden om fler och nya påföljder för unga lagöverträdare, och riksdagen har även riktat tillkännagivanden om detta till regeringen. Som framgår ovan så bereds ett förslag om nya ungdomspåföljder också inom Regeringskansliet. Mot denna bakgrund finns det enligt utskottet inte anledning för riksdagen att ta några sådana initiativ som efterfrågas av motionärerna. Utskottet avstyrker därför motionerna 2018/19:138 (SD) yrkande 6, och 2018/19:2592 (L) yrkande 10.

Reservationer

1. Brottsförebyggande åtgärder för unga, punkt 1 (M, KD)

av Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ingemar Kihlström (KD) och Josefin Malmqvist (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 1 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2867 av Tomas Tobé m.fl. (M) yrkande 7 och

bifaller delvis motionerna

2018/19:1569 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M) och

2018/19:2740 av Leila Ali-Elmi (MP) yrkande 3.

Ställningstagande

På senare tid har det förekommit en ny grupp unga vuxna på fängelserna som innebär nya utmaningar för Sverige. Det rör sig om unga män från socialt utsatta områden med lågt förtroende för myndigheter som ofta redan i unga år är tungt kriminellt belastade och har missbruksproblem. Intresset för att lämna kriminaliteten är inte sällan obefintligt.

Kriminalvården måste därför anpassa sina insatser för att ge dessa unga män stöd för att återgå till ett laglydigt och ordnat liv. Vi vill därför att en utredare ges i uppdrag att, bl.a. utifrån erfarenheter från andra länder, ta ett samlat grepp kring denna grupp i syfte att lämna förslag på lämpliga brottsförebyggande åtgärder och insatser anpassade efter denna grupp.

2. Sociala insatsgrupper, punkt 2 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 8.

Ställningstagande

De sociala insatsgrupperna har visat sig vara en framgångsrik metod. Jag vill uppmantra detta arbetssätt.

Våren 2017 gjorde riksdagen ett tillkännagivande till regeringen (bet. 2016/17:JuU21) angående en utökad användning av sociala insatsgrupper som arbetsmetod. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet, men några besked om fortsatta åtgärder har inte lämnats. Jag anser därför att det finns anledning för riksdagen att på nytt göra ett tillkännagivande om en utökad användning av sociala insatsgrupper. Regeringen bör således vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

3. Polisen och skolan, punkt 3 (KD)

av Andreas Carlson (KD) och Ingemar Kihlström (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2453 av Andreas Carlson m.fl. (KD) yrkande 9.

Ställningstagande

För att förebygga och bekämpa brott är det viktigt att det finns ett förtroende mellan polis och ungdomar. Att samarbeta med lokala ungdomsorganisationer bör vara en stående del i polisens arbete, och att polisen kommer i kontakt med barn och ungdomar innan dessa hamnar i kriminalitet är också av stor vikt.

Polisen bör ha ett utvecklat samarbete med varje skola, gärna med en särskilt utnämnd polis knuten till skolan, som kan lära känna elever och personal och som de kan vända sig till om de blir utsatta för brott. I den nya polisorganisationen finns kommunpoliser, och vi anser att flera av dessa bör kunna knytas till enskilda skolor för att få en bättre kontakt med eleverna.

4. Utvärdering av sekretessbestämmelse, punkt 4 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Josefin Malmqvist (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 4 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 13.

Ställningstagande

Ett välfungerande samarbete mellan socialtjänsten och polisen är grundläggande för att man ska kunna förhindra ungdomsbrottslighet. Därför infördes 2013 en ny sekretessbrytande bestämmelse som innebär att en uppgift som rör en enskild person som inte fyllt 21 år i vissa fall ska kunna lämnas från socialtjänsten till polisen. Det finns dock indikationer på att bestämmelser om sekretess fortfarande förhindrar att nödvändig information delas mellan socialtjänsten och polisen.

Riksdagen riktade därför förra året ett tillkännagivande till regeringen och anförde att regeringen borde se över 2013 års lagändring och vilken effekt den haft (bet. 2017/18:JuU18). Det är angeläget att regeringen påskyndar arbetet med denna översyn. För att säkerställa detta bör riksdagen rikta ännu ett tillkännagivande till regeringen i denna fråga.

5. Drogtester av barn under 15 år, punkt 5 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 5 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 4.

Ställningstagande

Trots att det skett förändringar i lagen med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare har polisens nya möjligheter att drogtesta barn under 15 år inte nyttjats särskilt ofta. Mot bakgrund av detta riktade riksdagen förra året ett tillkännagivande till regeringen med en uppmaning att titta närmare på bestämmelsen i 36 b LUL om drogtestar på barn under 15 år och dess tillämpning (bet. 2017/18:JuU18).

Några besked om fortsatta åtgärder har inte lämnats. För att säkerställa att regeringen utvärderar bestämmelsen i syfte att sådana tester kan genomföras i tillräcklig omfattning bör riksdagen göra ett nytt tillkännagivande till regeringen i denna fråga.

6. Utredning av brott som begåtts av personer under 15 år, punkt 6 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 5 och
bifaller delvis motion
2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9.

Ställningstagande

Förutsättningarna för att förhindra ett liv i brottslighet är bättre ju tidigare de första insatserna sker. Tyvärr ser vi en utveckling i dag där konsekvenserna uteblir för personer under 15 år som begått brott. Detta på grund av att brotten, även de grövre, inte blir utredda.

Riksdagen tillkännagav våren 2018 till regeringen att den borde se över vilka ytterligare åtgärder som krävs för att fler brott som begås av barn under 15 år ska utredas. För att säkerställa att så sker bör riksdagen rikta ett tillkännagivande i denna fråga till regeringen.

7. Utredning av brott som begåtts av personer under 15 år, punkt 6 (L)

av Juno Blom (L).

Förslag till riksdagsbeslut

Jag anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 6 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 9 och
bifaller delvis motion
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 5.

Ställningstagande

Unga under 15 år är inte straffmyndiga och ska inte heller vara det. Därför ska de inte heller ställas inför rätta, även om de begått mycket allvarliga brottshandlingar. Det är däremot viktigt att synliggöra allvaret i att mycket

unga personer begår brott, och markera detta genom att polisen utreder saken. Det som framkommer i en polisutredning hjälper till att klargöra vad som har hänt, vilket är viktigt både för brottsoffret och för förövaren. Den kan också hjälpa till att rentvå ungdomar från obefogade misstankar.

Jag vill därför att huvudregeln ska vara att ett brott som begås av minderåriga ska utredas. I förra årets betänkande om unga lagöverträdare (bet. 2017/18:JuU18) riktade utskottet ett tillkännagivande till regeringen om att se över vilka ytterligare åtgärder som krävs för att fler brott som begås av barn under 15 år ska utredas. Ärendet bereds för närvarande inom Regeringskansliet. Det är angeläget att regeringen påskyndar detta arbete. För att säkerställa att så sker bör riksdagen på nytt tillkänna att regeringen ska se över frågan om utredning av brott som begås av barn under 15 år.

8. Ungdomsdomstolar, punkt 9 (M)

av Johan Forssell (M), Louise Meijer (M) och Josefin Malmqvist (M).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 9 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M) yrkande 12 och

bifaller delvis motion

2018/19:2775 av Sofia Damm (KD) yrkande 5.

Ställningstagande

Reaktionen på ett brott som begås av en ung person ska vara tydlig och snabb. Därför anser vi att särskilda ungdomsdomstolar bör inrättas för att döma i LVU-mål och i mål där barn och unga under 18 år är åtalade för brott. Domstolens handläggning ska vara snabb och personalen ha hög och relevant kompetens.

Regeringen bör vidta åtgärder som tillgodoser det anförda.

9. Straffmyndighetsålder, punkt 10 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 10 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 1.

Ställningstagande

Det straffrättsliga systemets behandling av unga lagöverträdare under 15 år behöver reformeras. Utöver att en sänkt straffmyndighetsålder till 13 år medför ett tydligare ansvarsutkrävande av yngre lagöverträdare, leder det även till större möjligheter för samhället att ingripa tidigt och förebygga framtida brottslighet.

Regeringen bör därför återkomma med ett förslag om att sänka straffmyndighetsåldern från 15 år till 13 år.

10. Straffrabatt, punkt 11 (SD)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion
2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkandena 2 och 3 samt
bifaller delvis motionerna
2018/19:417 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2,
2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11,
2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8 och
2018/19:2905 av Ludvig Aspling och Robert Stenkvist (båda SD).

Ställningstagande

Vi vill se att straffrabatten slopas helt för de över 18 år och kraftigt reduceras för de under 18 år. Vidare föreslår vi att det vid grova vålds- och sexualbrott, speciellt de av hänsynslös karaktär, utförd av personer under 18 år men över 15 år ska prövas om gärningsmannen ska dömas som vuxen. Döms gärningsmannen som vuxen ska straffskalan tillämpas fullt ut utan straffrabatt.

Regeringen bör återkomma till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser det här anförda.

11. Straffrabatt, punkt 11 (C, L)

av Juno Blom (L) och Jonny Cato Hansson (C).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 11 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 11 och

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C) yrkande 8,

bifaller delvis motionerna

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 2,

2018/19:417 av Christian Carlsson (KD) yrkande 2 och

2018/19:2905 av Ludvig Aspling och Robert Stenkvisst (båda SD) samt avslår motion

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 3.

Ställningstagande

Vi anser att den s.k. ungdomsrabatten som gör att ungdomar under 21 år får lägre straff än personer som är äldre än 21 år, endast ska gälla förstagångsförbrytare. När det gäller ungdomar som återfaller i brott får rabatten fel effekt. I dessa fall blir en rabatt på påföljden kontraproduktivt och blir en signal om att den unges kriminella livsstil inte tas på tillräckligt allvar. Vi anser att straffrabatten för unga återfallsförbrytare och unga som har begått grova brott ska ses över. Regeringen bör återkomma till riksdagen med förslag som tillgodoser det anförda.

12. Nya ungdomspåföljder, punkt 12 (SD, L)

av Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD), Juno Blom (L) och Richard Jomshof (SD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 12 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motionerna

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD) yrkande 6 och

2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L) yrkande 10.

Ställningstagande

I juni 2017 överlämnade en utredare promemorian Nya ungdomspåföljder (Ds 2017:25) till regeringen. Vi delar utredningens bedömning att det behövs nya former av påföljder för unga. Promemorian har remissbehandlats, men något lagförslag har ännu inte hamnat på riksdagens bord.

Vi förväntar oss att regeringen snarast fullföljer lagstiftningsarbetet och presenterar färdiga förslag till riksdagen.

Särskilt yttrande

1. **Bevistalan, punkt 7 (SD)**

Adam Marttinen (SD), Katja Nyberg (SD) och Richard Jomshof (SD) anför:

Som framkommer i reservation 9 anser vi att straffmyndighetsåldern bör sänkas från 15 år till 13 år. Om så inte sker, utan straffmyndighetsåldern fortsätter vara 15 år, ser vi fördelar med att fler misstankar om brottsliga gärningar av personer som är under 15 år ändå prövas av domstol. Vi väljer därför att ställa oss bakom det nu aktuella motionsyrkandet om att se över systemet med bevistalan.

2. **Straffrabatt, punkt 11 (M, KD)**

Andreas Carlson (KD), Johan Forssell (M), Louise Meijer (M), Ingemar Kihlström (KD) och Josefin Malmqvist (M) anför:

I dag särbehandlas unga vuxna i åldern 15–21 år straffrättsligt genom en s.k. straffrabatt. Den som har begått ett brott som 18-åring får t.ex. regelmässigt sitt straff halverat jämfört med den som är 21 år. Som framkommit ovan har riksdagen tidigare gjort ett tillkännagivande till regeringen om att straffrabatten för unga bör ses över med utgångspunkten att en myndig person ska ta ansvar för sina handlingar (bet. 2016/17:JuU21).

Vi anser att den som är vuxen och begår ett brott också ska behandlas som vuxen av rättsväsendet. Den generella straffrabatten för de som är 18–21 år bör därför tas bort helt. Ungdomsreduktionsutredningen har också nyligen lagt fram ett förslag med en sådan innebörd. Vi utgår från att regeringen skyndsamt återkommer till riksdagen med ett lagförslag som tillgodoser det anförda. Mot denna bakgrund delar vi uppfattningen att det inte finns anledning att föregripa beredningen av betänkandet och att motionerna således bör avstyrkas.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Motioner från allmänna motionstiden 2018/19

2018/19:138 av Adam Marttinen m.fl. (SD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sänkt straffmyndighetsålder och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om borttagen straffrabatt och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om möjlighet att döma unga lagöverträdare som vuxna och tillkännager detta för regeringen.
4. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler drogtester av barn under 15 år och tillkännager detta för regeringen.
5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att fler brott som begåtts av personer under 15 år ska utredas och tillkännager detta för regeringen.
6. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om fler påföljder för unga lagöverträdare och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:417 av Christian Carlsson (KD):

2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att avskaffa ungdomsrabatten i 29 kap. 7 § BrB och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:477 av Allan Widman (L):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyldighet för vårdnadshavare att närvara vid huvudförhandling där en omyndig står åtalad, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om skyldighet för vårdnadshavare att närvara då åklagare utfärdar strafföreläggande mot en omyndig, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:1569 av Ann-Charlotte Hammar Johnsson (M):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att få belyst problematiken kring icke anmälda brott och stoppa ungas kriminalitet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2453 av Andreas Carlson m.fl. (KD):

9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om polisens kontakt med skolan och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2592 av Johan Pehrson m.fl. (L):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om sociala insatsgrupper och tillkännager detta för regeringen.
9. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att brott som begås av icke straffmyndiga som huvudregel ska utredas och tillkännager detta för regeringen.
10. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om nya påföljder för unga och tillkännager detta för regeringen.
11. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om straffrabatten för ungdomar i åldern 18–21 år som återfaller i brott och tillkännager detta för regeringen.
12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om bevistalan för unga som misstänks för allvarliga brott och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2740 av Leila Ali-Elmi (MP):

3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att förstärka stödet till unga som vill lämna destruktiva grupper och sammanhang, och detta tillkännager riksdagen för regeringen.

2018/19:2775 av Sofia Damm (KD):

5. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att utreda möjligheten att inrätta särskilda ungdomsdomstolar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2791 av Camilla Waltersson Grönvall m.fl. (M):

12. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att inrätta särskilda ungdomsdomstolar för snabbare och säkrare hantering av åtal mot unga lagöverträdare och tillkännager detta för regeringen.
13. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att säkerställa att polis och socialtjänst har möjlighet att dela nödvändig information om unga lagöverträdare för att förhindra ungdomsbrottslighet och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2861 av Johan Hedin m.fl. (C):

8. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att se över straffrabatten för unga återfallsförbrytare och unga grova brottslingar och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2867 av Tomas Tobé m.fl. (M):

7. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge en utredare i uppdrag att lämna förslag om lämpliga brottsförebyggande

åtgärder och straffens innehåll anpassade för unga kriminella och tillkännager detta för regeringen.

2018/19:2905 av Ludvig Aspling och Robert Stenkvist (båda SD):

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen inom riksdagsåret bör återkomma med proposition på reform av systemet för straff- och påföljdsmätning för unga lagöverträdare och tillkännager detta för regeringen.